

Støj

Dyrs hørelse er gennem mange generationer blevet tilpasset lydene i omgivelserne, så dyrene har udviklet evnen til at skelne relevante lyde fra fx artsfæller og fjender fra andre lyde. Imidlertid er der i de senere årtier blevet lagt en masse ny menneskabt støj oven i den naturlige. Det er til stor irritation for mange mennesker og kan medføre høretab og andre sygdomstilstande. Også for dyrene er den menneskeskabte støj et problem.

Mange fisk har vanskeligt ved at kommunikere pga. støj fra boreplatforme, skibe, seismiske undersøgelser m.m. Undersøgelser har vist, at sild og torsk flygter fra støjen og er dårligere til at danne stimer i områder med megen støj.

Hvaler er stærkt påvirket af menneskeskabt støj. Rethvaler og nordkapere brugte kraftigere kaldlyde i mere voldsom baggrundsstøj. Blåhvaler kaldte hyppigere, når der blev affyret eksplosioner i forbindelse med seismiske undersøgelser. Kaldene var af den type, som blåhvalerne bruger for at holde social kontakt. Man tyder derfor den øgede mængde kald som et tegn på, at hvalerne forstyrres af eksplosionerne.

Hos delfiner har man påvist høretab, som muligvis skyldtes menneskeskabt støj. Mere end halvdelen af de delfiner, som af uforklarlige grunde strandede på amerikanske kyster, havde høretab.

Blæksprutter kan påvirkes alvorligt af støj. Eksperimenter

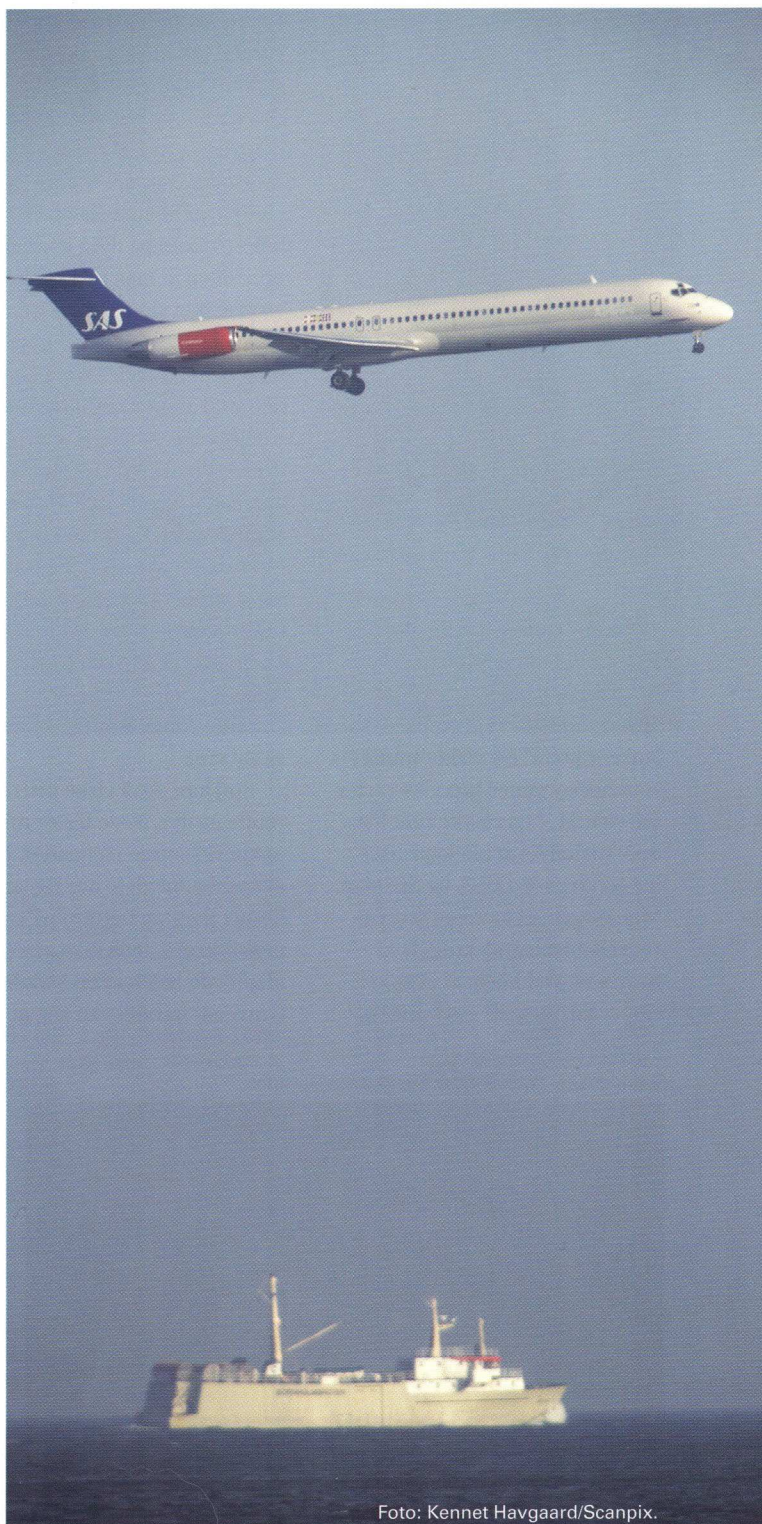

Foto: Kennet Havgaard/Scanpix.

Rødhals. Foto: Gert S. Laursen/Scanpix.

har vist, at selv ret svag støj blæser huller i statocysterne hos Humboldt-blæksprutter. Statocysterne er blæksprutternes balanceorganer. De virker muligvis som høreorganer hos visse arter (se side 8). I en række tilfælde drev tusindvis af blæksprutter ind på strande i USA og Spanien. Man mener, at årsagen har været seismiske undersøgelser, hvor man ved hjælp af eksplosioner kortlægger havbunden.

Eremitkrebs. Foto: Morten Rasmussen/Scanpix.

Hvis blæksprutternes statocyster er ødelagt, kan de ikke længere svømme målrettet. De mister evnen til at fange bytte og vil med tiden drive ind på en strand.

Til lands er der mange eksempler på, at menneskeskabt støj har en effekt på dyrs kommunikation, uden at man direkte kan påvise, at den skader hørelsen.

Rødhalse valgte i stigende grad at synge om natten i områder med megen trafikstøj i dagtimerne. Andre fugle ændrer deres sang i støj. Det gjaldt fx to amerikanske vireoer. Den ene art sang kortere sang med højere minimums-frekvenser. Den anden sang længere sange og højere maksimums-frekvenser. I Europa er det påvist, at både musvit og solsort synger i et højere toneleje i områder med kraftig menneskeskabt støj.

Støj kan også virke distraherende på dyr, så de bliver mindre opmærksomme på fjender. I et eksperiment viste det sig, at man kunne komme tættere på en art eremitkrebs, hvis man samtidig afspillede lyden af en bådmotor. Omvendt har det vist sig, at bog-

finker, som søgte føde på jorden, brugte mere tid på at spejle efter flyvende rovfugle, hvis man afspillede støj, der forhindrede dem i at høre alarmkald fra andre fugle. Det kan betyde, at fugle får vanskeligt ved at finde tilstrækkeligt med føde i områder med megen støj, fx i bymæssige områder og zoner omkring stærkt befærdede veje.

Vi mennesker går heller ikke fri. På et amerikansk universitet havde hver fjerde studerende

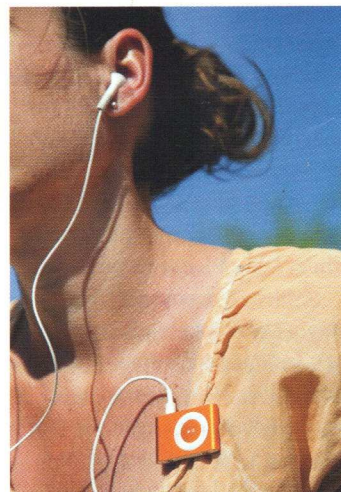

Foto: Mads Jensen/Scanpix.

et markant høretab – ikke nok til, at vedkommende skulle have høreapparat, men nærvædet. Høretabene var hyppigst hos mandlige studerende, som ofte brugte mp3-afspillere.

Menneskabt støj ligger som regel i den dybe del af lydspektret. Det har som nævnt fået flere fuglearter til at flytte deres sang højere op i frekvens. Vil det betyde, at fuglene også flytter deres høreområde op i frekvens? Det vil tiden vise.